

Na osnovu člana 109. stav 5. Zakona o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja („Službeni glasnik RS”, br. 72/09, 52/11, 55/13, 35/15 – autentično tumačenje i 68/15),

Ministar prosvete, nauke i tehnološkog razvoja donosi

PRAVILNIK

o ocenjivanju učenika u srednjem obrazovanju i vaspitanju

(“Službeni glasnik RS“ br. 82/2015)

Predmet Pravilnika

Član 1.

Ovim pravilnikom utvrđuju se način, postupak i kriterijumi ocenjivanja uspeha iz pojedinačnih predmeta i vladanja i druga pitanja od značaja za ocenjivanje učenika i odraslih u srednjem obrazovanju i vaspitanju (u daljem tekstu: učenik).

Svrha i principi ocenjivanja

Član 2.

Osnovna svrha ocenjivanja je da unapređuje kvalitet procesa učenja.

Ocenjivanje je sastavni deo procesa nastave i učenja kojim se stalno prati ostvarivanje propisanih ciljeva, ishoda, standarda postignuća učenika i standarda kvalifikacija, kao i napredovanja učenika u razvijanju kompetencija u toku savladavanja školskog programa.

Ocenjivanje je kontinuirana pedagoška aktivnost kojom se kod učenika razvija aktivan odnos prema učenju, podstiče motivacija za učenje, razvijaju radne navike, a učenik se osposobljava za objektivnu procenu sopstvenih postignuća i postignuća drugih učenika, pri čemu razvija određeni sistem vrednosti.

Ocenjivanjem se obezbeđuje poštovanje opštih principa sistema obrazovanja i vaspitanja utvrđenih zakonom kojim se uređuju osnove sistema obrazovanja i vaspitanja (u daljem tekstu: Zakon).

Kako bi se omogućila efikasnost učenja, nastavnik se rukovodi sledećim principima pri ocenjivanju:

- 1) pouzdanost: označava usaglašenost ocene sa utvrđenim, javnim i preciznim kriterijumima ocenjivanja;
- 2) valjanost: ocena iskazuje efekte učenja (ostvarenost ishoda, angažovanje i napredovanje učenika);
- 3) raznovrsnost načina ocenjivanja: izbor odgovarajućih i primena različitih metoda i tehnika ocenjivanja kako bi se osigurala valjanost, pouzdanost i objektivnost ocena;
- 4) redovnost i blagovremenost ocenjivanja, obezbeđuje kontinuitet u informisanju učenika o njihovoj efikasnosti u procesu učenja i efekat ocene na dalji proces učenja;
- 5) ocenjivanje bez diskriminacije i izdvajanja po bilo kom osnovu;
- 6) uvažavanje individualnih razlika, obrazovnih potreba, uzrasta, prethodnih postignuća učenika.

Primenom principa iz st. 4. i 5. ovog pravilnika, nastavnik obezbeđuje da ocena bude objektivni pokazatelj postignuća učenika.

Predmet i vrste ocenjivanja

Član 3.

Učenik se ocenjuje iz predmeta i vladanja, u skladu sa zakonom i ovim pravilnikom.

Ocena je opisna i brojana.

Praćenje razvoja i napredovanja učenika u dostizanju ishoda i standarda postignuća, kao i napredovanje u razvijanju kompetencija u toku školske godine obavlja se formativnim i sumativnim ocenjivanjem.

Formativno ocenjivanje, u smislu ovog pravilnika, jeste redovno i plansko prikupljanje relevantnih podataka o napredovanju učenika, postizanju propisanih ishoda i ciljeva i postignutom stepenu razvoja kompetencija učenika. Sastavni je deo procesa nastave i učenja i sadrži povratnu informaciju nastavniku za dalje kreiranje procesa učenja i preporuke učeniku za dalje napredovanje i evidentira se u pedagoškoj dokumentaciji nastavnika.

Na osnovu podataka prikupljenih formativnim ocenjivanjem mogu se izvesti ocene koje se unose u knjigu evidencije o obrazovno-vaspitanom radu (u daljem tekstu: dnevnik rada), u skladu sa kriterijumima propisanim ovim pravilnikom.

Pod podacima, u smislu ovog pravilnika, podrazumevaju se podaci o znanjima, veštinama, angažovanju, samostalnosti i odgovornosti prema radu, a u skladu sa školskim programom.

Sumativno ocenjivanje, u smislu ovog pravilnika, jeste vrednovanje postignuća učenika na kraju programske celine, modula ili za klasifikacioni period iz predmeta i vladanja. Ocene dobijene sumativnim ocenjivanjem su, po pravilu, brožane i unose se u dnevnik rada, a mogu biti unete i u pedagošku dokumentaciju.

Formativno i sumativno ocenjivanje deo su jedinstvenog procesa ocenjivanja zasnovanog na unapred utvrđenim kriterijumima.

Ocena

Član 4.

Ocena predstavlja objektivnu i pouzdanu meru ostvarenosti propisanih ciljeva, ishoda učenja, standarda postignuća i razvijenih kompetencija, kao i napredovanja i razvoja učenika i pokazatelj je kvaliteta i efikasnosti zajedničkog rada nastavnika, učenika i škole u celini.

Ocena je javna i saopštava se učeniku odmah po sprovedenom postupku ocenjivanja, sa obrazloženjem.

Ocnom se izražava:

- 1) ostvarenost ciljeva i propisanih, odnosno prilagođenih standarda postignuća, dostizanje ishoda i stepena razvijenosti kompetencija u toku savladavanja programa predmeta;
- 2) angažovanje učenika u nastavi;
- 3) napredovanje u odnosu na prethodni period;
- 4) preporuka za dalje napredovanje učenika.

Ostvarenost ciljeva i propisanih, odnosno prilagođenih standarda postignuća, dostizanje ishoda i razvijanje kompetencija u toku savladavanja programa predmeta procenjuje se na osnovu: ovladanosti pojmovnom strukturom i terminologijom; razumevanja, primene i vrednovanja naučenih postupaka i procedura i rešavanja problema; rada sa podacima i informacijama; interpretiranja, zaključivanja i donošenja odluka; veština komunikacije i izražavanja u različitim formama; ovladanosti motoričkim veštinama; izvođenja radnih zadataka.

Angažovanje učenika obuhvata: aktivno učestvovanje u nastavi, odgovoran odnos prema postavljenim zadacima, saradnju sa drugima i pokazano interesovanje i spremnost za učenje i napredovanje.

Napredovanje u odnosu na prethodni period iskazuje se ocenom, čime se uvažava ostvarena razlika u dostizanju kriterijuma postignuća.

Preporuka za dalje napredovanje učenika jasno ukazuje učeniku na to šta treba da poboljša u narednom periodu i sastavni je deo povratne informacije uz ocenu.

Brožane ocene su: odličan (5), vrlo dobar (4), dobar (3), dovoljan (2) i nedovoljan (1).

Učeniku se ne može umanjiti ocena iz predmeta zbog odnosa učenika prema vannastavnim aktivnostima ili neprimerenog ponašanja u školi.

Kriterijumi brožanog ocenjivanja

Član 5.

Kriterijum je objektivna mera na osnovu koje se procenjuje uspešnost učenika u ostvarivanju obrazovnih ishoda i razvijanju kompetencija. Kriterijumi su definisani tako da uključuju i elemente opštih i međupredmetnih kompetencija i usaglašavaju se sa ishodima predmeta i modula.

Član 6.

Ocenu odličan (5) dobija učenik koji je u stanju da:

- 1) primenjuje znanja, uključujući i metodološka, u složenim i nepoznatim situacijama; samostalno i na kreativan način objašnjava i kritički razmatra složene sadržinske celine i informacije; procenjuje vrednost teorija, ideja i stavova;
- 2) bira, povezuje i vrednuje različite vrste i izvore podataka;
- 3) formuliše pretpostavke, proverava ih i argumentuje rešenja, stavove i odluke;
- 4) rešava probleme koji imaju i više rešenja, vrednuje i obrazlaže rešenja i primenjene postupke;
- 5) izražava se na različite načine (usmeno, pisano, grafički, praktično, likovno i dr.), uključujući i korišćenje informacionih tehnologija i prilagođava komunikaciju i način prezentacije različitim kontekstima;
- 6) vlada motoričkim veštinama koje zahtevaju složenije sklopove pokreta, brzinu i visok stepen koordinacije; vlada motoričkim veštinama tako što kombinuje, reorganizuje sklopove pokreta i prilagođava ih specifičnim zahtevima i situacijama tako da dela efikasno;
- 7) samostalno izvršava složene radne zadatke poštujući standardizovanu proceduru, zahteve bezbednosti i očuvanja okoline, pokazuje inicijativu i prilagođava izvođenje, način rada i sredstva novim situacijama;

- 8) doprinosi grupnom radu produkcijom ideja, inicira i organizuje podelu uloga i zadataka; uvažava mišljenja drugih članova grupe i pomaže im u realizaciji njihovih zadataka, posebno u situaciji „zastoja” u grupnom radu; fokusiran je na zajednički cilj grupnog rada i preuzima odgovornost za realizaciju produkata u zadatom vremenskom okviru;
- 9) utvrđuje prioritete i rizike i na osnovu toga planira i organizuje kratkoročne i dugoročne aktivnosti i određuje potrebno vreme i resurse;
- 10) kontinuirano pokazuje zainteresovanost i odgovornost prema sopstvenom procesu učenja, uvažava preporuke za napredovanje i realizuje ih.

Član 7.

Ocenu vrlo dobar (4) dobija učenik koji je u stanju da:

- 1) logički organizuje i samostalno tumači složene sadržinske celine i informacije;
- 2) povezuje sadržaje i koncepte iz različitih oblasti sa situacijama iz života;
- 3) poredi i razvrstava različite vrste podataka prema više kriterijuma istovremeno;
- 4) zauzima stavove na osnovu sopstvenih tumačenja i argumenata;
- 5) ume da analizira problem, izvrši izbor odgovarajuće procedure i postupaka u rešavanju novih problemskih situacija;
- 6) izražava se na različite načine (usmeno, pisano, grafički, praktično, likovno i dr.), uključujući i korišćenje informacionih tehnologija i prilagođava komunikaciju zadatim kontekstima;
- 7) vlada motoričkim veštinama koje zahtevaju složenije sklopove pokreta, brzinu i visok stepen koordinacije;
- 8) samostalno izvršava složene radne zadatke prema standardizovanoj proceduri, bira pribor i alate u skladu sa zadatkom i zahtevima bezbednosti i očuvanja zdravlja i okoline;
- 9) planira dinamiku rada, organizuje aktivnosti u grupi, realizuje sopstvene zadatke imajući na umu planirane zajedničke produkte grupnog rada;
- 10) planira i organizuje kratkoročne i dugoročne aktivnosti, utvrđuje prioritete i određuje potrebno vreme i resurse;
- 11) kontinuirano pokazuje zainteresovanost za sopstveni proces učenja, uvažava preporuke za napredovanje i uglavnom ih realizuje.

Član 8.

Ocenu dobar (3) dobija učenik koji je u stanju da:

- 1) razume i samostalno objašnjava osnovne pojmove i veze između njih;
- 2) razvrstava različite vrste podataka u osnovne kategorije prema zadatom kriterijumu;
- 3) ume da formuliše svoje stavove, procene i odluke i objasni način kako je došao do njih;
- 4) bira i primenjuje odgovarajuće postupke i procedure u rešavanju problemskih situacija u poznatom kontekstu;
- 5) ume jasno da iskaže određeni sadržaj u skladu sa zahtevom i na odgovarajući način (usmeno, pismeno, grafički, praktično, likovno i dr.), uključujući korišćenje informacionih tehnologija;
- 6) izvodi osnovne motoričke veštinama ugledajući se na model (uz demonstraciju);
- 7) samostalno izvršava rutinske radne zadatke prema standardizovanoj proceduri, koristeći pribor i alate u skladu sa zahtevima bezbednosti i očuvanja zdravlja i okoline;
- 8) izvršava dodeljene zadatke u skladu s ciljevima, očekivanim produktima i planiranom dinamikom rada u grupi; uvažava članove tima i različitost ideja;
- 9) planira i organizuje kratkoročne aktivnosti i određuje potrebno vreme i resurse;
- 10) pokazuje zainteresovanost za sopstveni proces učenja, uvažava preporuke za napredovanje i delimično ih realizuje.

Član 9.

Ocenu dovoljan (2) dobija učenik koji je u stanju da:

- 1) poznaje i razume ključne pojmove i informacije i povezuje ih na osnovu zadatog kriterijuma;
- 2) usvojio je odgovarajuću terminologiju;
- 3) zaključuje direktno na osnovu poređenja i analogije sa konkretnim primerom;
- 4) sposoban je da se opredeli i iskaže stav;
- 5) primenjuje odgovarajuće postupke i procedure u rešavanju jednostavnih problemskih situacija u poznatom kontekstu;
- 6) ume jasno da iskaže pojedinosti u okviru određenog sadržaja, držeći se osnovnog zahteva i na odgovarajući način (usmeno, pismeno, grafički, praktično, likovno i dr.), uključujući i korišćenje informacionih tehnologija;
- 7) vlada osnovnim motoričkim veštinama i realizuje ih uz podršku;

- 8) uz instrukcije izvršava rutinske radne zadatke prema standardizovanoj proceduri, koristeći pribor i alate u skladu sa zahtevima bezbednosti i očuvanja zdravlja i okoline;
- 9) izvršava dodeljene zadatke isključivo na zahtev i uz podršku ostalih članova grupe; uvažava članove tima i različitost ideja;
- 10) planira i organizuje kratkoročne aktivnosti na osnovu zadatah uslova i resursa;
- 11) povremeno pokazuje zainteresovanost za sopstveni proces učenja, a preporuke za napredovanje realizuje uz stalno praćenje.

Član 10.

Ocenu nedovoljan (1) dobija učenik koji ne ispunjava kriterijume za ocenu dovoljan (2) i ne pokazuje zainteresovanost za sopstveni proces učenja, niti napredak.

Član 11.

Učenik se iz izbornih predmeta propisanih Zakonom, odnosno predmeta verska nastava i građansko vaspitanje, ocenjuje opisno na osnovu ostvarenosti ciljeva, ishoda, postignuća i angažovanja.

Uvažavanje individualnih razlika prilikom ocenjivanja

Član 12.

Ocenjivanje se obavlja uz uvažavanje učenikovih sposobnosti, stepena spretnosti i umešnosti.

Učenik sa izuzetnim sposobnostima, koji stiče obrazovanje i vaspitanje na prilagođen i obogaćen način primenom individualnog obrazovnog plana, ocenjuje se na osnovu ostvarenosti ciljeva i propisanih standarda postignuća, kao i na osnovu angažovanja.

Učenik koji ima teškoće u učenju usled socijalne uskraćenosti, smetnji u razvoju, invaliditeta i drugih razloga i kome je potrebna dodatna podrška u obrazovanju i vaspitanju, ocenjuje se na osnovu ostvarenosti ciljeva i standarda postignuća prema planu individualizacije ili u toku savladavanja individualnog obrazovnog plana.

Učenik iz stava 3. ovog člana koji stiče obrazovanje i vaspitanje uz prilagođavanje načina rada, ocenjuje se na osnovu svog angažovanja i stepena ostvarenosti ciljeva i propisanih standarda postignuća, na način koji uzima u obzir njegove jezičke, motoričke i čulne mogućnosti, kao i druge specifične teškoće.

Učenik iz stava 3. ovog člana koji stiče obrazovanje i vaspitanje uz prilagođavanje i izmenu sadržaja i ishoda obrazovno-vaspitačkog rada, ocenjuje se na osnovu svog angažovanja i stepena ostvarenosti prilagođenih ciljeva i ishoda obrazovno-vaspitačkog rada.

Učeniku koji stiče obrazovanje i vaspitanje po individualnom obrazovnom planu, a ne ispunjava zahteve po prilagođenim ciljevima i ishodima obrazovno-vaspitačkog rada, revidira se individualni obrazovni plan.

Način i postupak ocenjivanja

Član 13.

Radi planiranja rada i daljeg praćenja napredovanja učenika, nastavnik na početku školske godine procenjuje stepen razvijenosti kompetencija učenika u okviru određene oblasti, predmeta, modula ili teme od značaja za nastavu u toj školskoj godini (u daljem tekstu: inicijalno procenjivanje).

Pripremu za realizaciju inicijalnog procenjivanja nastavnik sprovodi u saradnji sa nastavnicima istog predmeta.

Rezultat inicijalnog procenjivanja ne ocenjuje se broičano, ali se učeniku daje povratna informacija o postignućima.

Rezultati inicijalnog procenjivanja koriste se i kao podatak za dalje unapređivanje rada škole u oblasti nastave i učenja.

Član 14.

Ocenjivanje se ostvaruje primenom različitih metoda i tehnika, koje nastavnik bira u skladu s kriterijumima ocenjivanja i prilagođava potrebama i razvojnim specifičnostima učenika.

Postignuća učenika ocenjuju se i na osnovu aktivnosti i rezultata rada, kao što su:

- 1) izlaganje i predstavljanje (umetnički nastupi, sportske aktivnosti, izložbe radova, rezultati istraživanja, izveštaji, učešće u debati i diskusiji, dizajnerska rešenja, praktični radovi, učešće na takmičenjima i smotrama i dr.);
- 2) produkti rada (modeli, makete, poster, grafički radovi, crteži, eseji, domaći zadaci, prezentacije i dr.);
- 3) učešće i angažovanje u različitim oblicima grupnog rada i na projektima, uključujući i interdisciplinarnе projekte;
- 4) učešće u aktivnostima samovrednovanja i vršnjačkog vrednovanja;
- 5) zbirka odabranih učenikovih radova – portfolio i dr.

Kriterijumi ocenjivanja moraju biti usklađeni na nivou stručnog veća u okviru istog i/ili srodnih predmeta i usvojeni na pedagoškom kolegijumu. Ocenjivanje iz istog predmeta u jednoj školi izvodi se na osnovu istih ili uporedivih kriterijuma i instrumenata ocenjivanja.

Član 15.

Raspored pismenih provera dužih od 15 minuta upisuje se u dnevnik rada i objavljuje se za svako odeljenje na oglasnoj tabli škole, odnosno na zvaničnoj internet strani škole četiri puta u toku školske godine prema godišnjem planu rada škole. Rasporedom iz stava 1. ovog člana može da se planira najviše jedna provera u danu, odnosno najviše tri provere iz stava 1. ovog člana tokom nedelje.

Raspored iz stava 1. ovog člana i promene rasporeda utvrđuje odeljenjsko veće na preporuku pedagoškog kolegijuma. Nastavnik je dužan da obavesti učenike o nastavnim sadržajima koji će se proveravati prema rasporedu iz stava 1. ovog člana, najkasnije pet dana pre provere.

Član 16.

Provera i praćenje postignuća učenika obavlja se na svakom času.

Učenik u toku časa može da bude samo jedanput ocenjen nakon provere postignuća.

Ocena dobijena posle pismene provere postignuća upisuje se u dnevnik rada u roku od osam dana od dana provere.

Ako posle pismene provere postignuća više od polovine učenika jednog odeljenja dobije nedovoljnu ocenu, pismena provera se ponavlja za učenika koji je dobio nedovoljnu ocenu i za učenika koji nije zadovoljan ocenom.

Provera iz stava 4. ovog člana ponavlja se jedanput i može da bude organizovana na času dopunske nastave.

Pre organizovanja ponovljene provere, nastavnik je dužan da održi dopunsku nastavu, odnosno da organizuje dopunski rad.

Učenik i roditelj ima pravo na obrazloženje ocene, kao i pravo uvida u rad učenika (pismene radove, kontrolne zadatke, testove znanja, proizvode praktičnog rada, prezentacije i dr.) na osnovu koga je ocena data.

Nastavničko, odeljenjsko i stručna veća planiraju, prate i analiziraju ocenjivanje i predlažu mere za unapređivanje kvaliteta ocenjivanja i postignuća učenika. U okviru mera za unapređivanje kvaliteta ocenjivanja i postignuća učenika utvrđuje se plan organizovanja dopunske nastave sa učenicima koji imaju teškoće u savladavanju programa iz pojedinih predmeta.

Zaključna ocena iz predmeta

Član 17.

Zaključnu ocenu iz predmeta utvrđuje odeljenjsko veće na predlog predmetnog nastavnika.

Zaključna ocena je brojana i utvrđuje se na osnovu svih ocena od početka školske godine i sagledavanja razvoja, napredovanja i angažovanja učenika i prikupljenih podataka u pedagoškoj dokumentaciji nastavnika.

Zaključna ocena iz izbornog predmeta verska nastava je: ističe se, dobar i zadovoljava.

Zaključna ocena iz izbornog predmeta građansko vaspitanje je: veoma uspešan i uspešan.

Učenik muzičke ili baletske škole koji je na kraju drugog polugodišta ocenjen pozitivnom ocenom iz glavnog predmeta, polaže godišnji ispit. Na godišnjem ispitu iz glavnog predmeta komisija utvrđuje ocenu na osnovu pokazanog znanja i veština na ispitu i sagledavanja razvoja, napredovanja i angažovanja učenika tokom godine.

Učenik muzičke ili baletske škole polaže godišnji ispit i iz predmeta utvrđenog nastavnim planom i programom.

Učeniku koji ima manje od tri ocene u toku polugodišta ne može se utvrditi zaključna ocena.

Izuzetno od stava 7. ovog člana, ako je nedeljni fond časova predmeta jedan čas, učeniku se može utvrditi zaključna ocena ako je ocenjen najmanje dva puta u polugodištu.

Predmetni nastavnik koji nije utvrdio propisan broj ocena u toku polugodišta obavezan je da učeniku koji redovno pohađa nastavu, a nema propisani broj ocena, sprovede ocenjivanje na redovnom času ili času dopunske nastave u toku trajanja polugodišta (u toku poslednje nedelje nastave) uz prisustvo odeljenjskog starešine, člana stručnog veća, stručnog saradnika (pedagoga ili psihologa) ili grupe učenika.

Ako predmetni nastavnik, iz bilo kojih razloga, nije u mogućnosti da organizuje čas iz stava 7. ovog člana, škola je dužna da obezbedi odgovarajuću stručnu zamenu.

Odeljenjski starešina je u obavezi da saraduje sa predmetnim nastavnicima u praćenju razvoja i napredovanja učenika, prati ocenjivanje i podstiče nastavnike da redovno ocenjuju učenike.

U okolnostima kada dva ili više nastavnika predlažu jedinstvenu ocenu:

1) predlog zaključne ocene iz predmeta određuje se na osnovu usaglašavanja mišljenja dva ili više nastavnika u odnosu na utvrđene kriterijume;

2) ne može se predložiti pozitivna ocena ukoliko nastavnik jednog dela predmeta predlaže nedovoljnu ocenu.

Zaključna ocena za uspeh iz predmeta može izuzetno da bude i najveća pojedinačna ocena upisana u dnevnik, dobijena bilo kojom tehnikom provere postignuća.

Zaključna ocena za uspeh iz predmeta ne može da bude manja od:

1) odličan (5), ako je aritmetička sredina svih pojedinačnih ocena najmanje 4,50;

2) vrlo dobar (4), ako je aritmetička sredina svih pojedinačnih ocena od 3,50 do 4,49;

3) dobar (3), ako je aritmetička sredina svih pojedinačnih ocena od 2,50 do 3,49;

4) dovoljan (2), ako je aritmetička sredina svih pojedinačnih ocena od 1,50 do 2,49.

Zaključna ocena za uspeh iz predmeta je nedovoljan (1), ako je aritmetička sredina svih pojedinačnih ocena manja od 1,50.

Odeljenjsko veće može da promeni predlog zaključne ocene predmetnog nastavnika isključivo uz obrazloženje prema kriterijumima utvrđenim ovim pravilnikom.

Odeljenjsko veće utvrđuje novu ocenu glasanjem.

Utvrđena ocena iz stava 15. ovog člana evidentira se u napomeni, a u zapisniku odeljenjskog veća šire se obrazlaže.

Zaključna ocena utvrđena na odeljenjskom veću upisuje se u dnevnik rada u predviđenu rubriku.

Član 18.

Zaključna ocena iz samostalnog modula utvrđuje se na kraju drugog polugodišta.

Ukoliko učenik ima nedovoljnu zaključnu ocenu iz samostalnog modula na kraju prvog polugodišta nastavnik je dužan da organizuje dopunsku nastavu za pripremu učenika i sprovede ocenjivanje u vezi sa popravljanjem ocene uz prisustvo odeljenjskog starešine ili stručnog saradnika ili na času dopunske nastave u toku trajanja polugodišta.

Ocenjivanje vladanja učenika

Član 19.

Vladanje učenika ocenjuje se opisno u toku polugodišta a broјčano na kraju prvog i drugog polugodišta.

Ocena iz vladanja učenika u toku polugodišta izražava se opisom učenikovog odnosa prema školskim obavezama i sopstvenim pravima i obavezama, drugim učenicima, zaposlenima u školi, drugim organizacijama u kojima se ostvaruje obrazovno-vaspitni rad, školskoj imovini, imovini drugih i zaštiti i očuvanju životne sredine, kao izrečenoj vaspitnoj ili vaspitno-disciplinskoj meri.

Opisna ocena iz stava 1. ovog člana sadrži predlog mera i aktivnosti koje škola planira i preduzima radi promene ponašanja učenika, kao i način uključivanja odgovarajućih ustanova, organizacija i pojedinaca i dinamiku praćenja ponašanja učenika.

Opisna ocena iz st. 2. i 3. ovog člana evidentira se u pedagoškoj dokumentaciji nastavnika, odnosno odeljenjskog starešine.

Ocena iz vladanja na kraju prvog i drugog polugodišta jeste broјčana, i to: primerno (5), vrlo dobro (4), dobro (3), dovoljno (2) i nezadovoljavajuće (1), i svaka od navedenih ocena utiče na opšti uspeh učenika.

Vladanje vanrednog učenika ne ocenjuje se.

Na ocenu iz vladanja ne utiču ocene iz predmeta.

Škola je u obavezi da kontinuirano prati, analizira, blagovremeno preduzima mere u cilju razvijanja odgovornog ponašanja učenika i svih učesnika u obrazovno-vaspitnom procesu.

Zaključna ocena iz vladanja

Član 20.

Zaključnu ocenu iz vladanja utvrđuje odeljenjsko veće na predlog odeljenjskog starešine na kraju prvog i drugog polugodišta na osnovu sagledavanja ličnosti i ponašanja učenika u celini, procenjivanjem njegovog ukupnog ponašanja i izvršavanja obaveza propisanih zakonom i izrečenih vaspitnih ili vaspitno-disciplinskih mera, preduzetih aktivnosti i njihovih efekata, a naročito na osnovu njegovog odnosa prema:

1) školskim obavezama i sopstvenim pravima i obavezama;

2) drugim učenicima;

3) zaposlenima u školi i drugim organizacijama u kojima se ostvaruju pojedini oblici obrazovno-vaspitnog rada;

4) imovini škole, imovini drugih lica ili organizacijama u kojima se ostvaruju nastava ili pojedini oblici obrazovno-vaspitnog rada;

5) zaštiti i očuvanju životne sredine.

Ocena iz vladanja popravlja se na predlog odeljenjskog starešine najkasnije na kraju prvog ili drugog polugodišta kada učenik pokazuje pozitivne promene u svom ponašanju i prihvata odgovornost za svoje postupke nakon ukazivanja na neprimereno ponašanje ili kroz pojačani vaspitni rad, nakon izrečene vaspitne, odnosno vaspitno-disciplinske mere.

Član 21.

Ocnom primerno (5) ocenjuje se vladanje učenika koji redovno pohađa nastavu i druge oblike rada u koje je uključen, poštuje dogovorena, odnosno propisana pravila ponašanja i mere bezbednosti, neguje atmosferu drugarstva i konstruktivnog rešavanja konflikata u odeljenju; svoje stavove brani argumentovano vodeći računa o osećanjima drugih i usvojenim pravilima ponašanja, poštuje školsku imovinu i imovinu drugih, ima aktivan odnos prema očuvanju i zaštiti životne sredine.

Zaključna ocena iz vladanja smanjuje se za lakše povrede propisane opštim aktom ustanove i povrede propisane pravilnikom kojim se uređuje protokol postupanja u ustanovi u odgovoru na nasilje, zlostavljanje i zanemarivanje (u daljem tekstu: pravilnik o protokolu postupanja):

1) ocenom vrlo dobro (4) ocenjuje se vladanje učenika koji se ponaša na način opisan na prvom nivou u skladu sa pravilnikom o protokolu postupanja, ako nakon izrečene vaspitne mere i preduzetih aktivnosti pojačanog vaspitnog rada nije došlo do pozitivne promene u ponašanju učenika;

2) ocenom dobro (3) ocenjuje se vladanje učenika koji se ponaša na način opisan na drugom nivou u skladu sa pravilnikom o protokolu postupanja, ako nakon izrečene vaspitne mere i preduzetih aktivnosti pojačanog vaspitnog rada nije došlo do pozitivne promene u ponašanju učenika.

Zaključna ocena iz vladanja smanjuje se za teže povrede obaveza učenika propisane Zakonom, za nasilno i diskriminatorno ponašanje iz pravilnika o protokolu postupanja, i to:

1) ocenom dovoljno (2) ocenjuje se vladanje učenika koji ponovi ponašanje na način opisan na drugom nivou u skladu sa pravilnikom o protokolu postupanja, ako nakon izrečene vaspitne ili vaspitno-disciplinske mere i preduzetih aktivnosti pojačanog vaspitnog rada nije došlo do pozitivne promene u ponašanju učenika;

2) ocenom nezadovoljavajuće (1) ocenjuje se vladanje učenika koji se ponaša na način opisan na trećem nivou u skladu sa pravilnikom o protokolu postupanja, ako nakon izrečene vaspitne ili vaspitno-disciplinske mere i preduzetih aktivnosti pojačanog vaspitnog rada koji je u intenzitetu primeren potrebama učenika nije došlo do pozitivne promene u ponašanju učenika.

Učeniku koji neopravdano izostaje sa nastave smanjuje se ocena iz vladanja na kraju prvog ili drugog polugodišta ukoliko nakon blagovremeno preduzetih mera i aktivnosti pojačanog vaspitnog rada i obaveštavanja roditelja, odnosno staratelja učenika, nije došlo do pozitivne promene u ponašanju učenika, i to:

1) vrlo dobro (4) dobija učenik koji je neopravdano izostajao sa nastave od 5 do 8 časova;

2) dobro (3) dobija učenik koji je neopravdano izostajao sa nastave od 9 do 16 časova;

3) dovoljno (2) dobija učenik koji je neopravdano izostajao sa nastave od 17 do 25 časova;

4) nezadovoljavajuće (1) dobija učenik koji je neopravdano izostajao sa nastave 26 i više časova.

Ocenjivanje na ispitu

Član 22.

Ocena na ispitu utvrđuje se na osnovu ostvarenosti propisanih ciljeva, ishoda, standarda postignuća učenika i standarda kvalifikacija većinom glasova ukupnog broja članova komisije, u skladu sa Zakonom. Ocena komisije je konačna.

Učenik može dnevno da polaže ispit samo iz jednog predmeta.

Opšti uspeh učenika

Član 23.

Opšti uspeh učenika utvrđuje se u skladu sa Zakonom.

Opšti uspeh ne utvrđuje se učeniku koji ima nedovoljnu ocenu iz predmeta ili je neocenjen iz predmeta do okončanja postupka ocenjivanja.

Opisna ocena iz predmeta ne utiče na opšti uspeh učenika.

Opšti uspeh ne utvrđuje se ni u slučaju kada je učenik neocenjen iz predmeta koji se ocenjuje opisnom ocenom.

Obaveštavanje o ocenjivanju

Član 24.

Na početku školske godine nastavnik je dužan da na primeren način obavesti učenika o propisanim ciljevima, standardima postignuća i ishodima učenja.

Na početku školske godine učenici, roditelji, odnosno staratelji se obaveštavaju o kriterijumima, načinu, postupku, dinamici, rasporedu ocenjivanja i doprinosu pojedinačnih ocena zaključnoj oceni.

Odeljenjski starešina je obavezan da blagovremeno, a najmanje četiri puta u toku školske godine, na primeren način obaveštava roditelje o postignućima učenika, napredovanju, motivaciji za učenje i napredovanje, vladanju i drugim pitanjima od značaja za obrazovanje i vaspitanje.

Evidencija o uspehu učenika

Član 25.

Nastavnik u postupku ocenjivanja prikuplja i beleži podatke o postignućima učenika, procesu učenja, napredovanju i razvoju učenika tokom godine u dnevniku rada i svojoj pedagoškoj dokumentaciji u skladu sa Zakonom i ovim pravilnikom.

Pod pedagoškom dokumentacijom, u smislu ovog pravilnika, smatra se pisana ili elektronska dokumentacija nastavnika koja sadrži: lične podatke o učeniku i njegovim individualnim svojstvima koja su od značaja za postignuća, podatke o proveru postignuća, angažovanju učenika i napredovanju, datim preporukama, ponašanju učenika i druge podatke od značaja za rad sa učenikom i njegovo napredovanje.

Podaci uneti u pedagošku dokumentaciju mogu biti korišćeni za potrebe informisanja roditelja, prilikom odlučivanja po prigovoru ili žalbi na ocenu i u procesu samovrednovanja i eksternog vrednovanja kvaliteta rada ustanove.

Završne odredbe

Član 26.

Danom stupanja na snagu ovog pravilnika prestaje da važi Pravilnik o ocenjivanju učenika u srednjoj školi („Službeni glasnik RS”, br. 33/99 i 108/03).

Član 27.

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom glasniku Republike Srbije”.

Broj 110-00-355/2015-04

U Beogradu, 23. septembra 2015. godine

Ministar,

dr Srđan Verbić, s.r.

Na osnovu člana 109. stav 5. Zakona o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja („Službeni glasnik RS”, br. 72/09, 52/11 i 55/13),

Ministar prosvete, nauke i tehnološkog razvoja donosi

PRAVILNIK
o ocenjivanju učenika u osnovnom obrazovanju
i vaspitanju
(“Službeni glasnik RS“ br. 67/2013)

Predmet Pravilnika

Član 1.

Ovim pravilnikom utvrđuju se način, postupak i kriterijumi ocenjivanja uspeha iz pojedinačnih nastavnih predmeta i vladanja i druga pitanja od značaja za ocenjivanje učenika i odraslih u osnovnom obrazovanju i vaspitanju (u daljem tekstu: učenik).

Termini izraženi u ovom pravilniku u gramatičkom muškom rodu podrazumevaju prirodni muški i ženski rod lica na koje se odnose.

Svrha i principi ocenjivanja učenika

Član 2.

Ocenjivanje je sastavni deo procesa nastave i učenja kojim se obezbeđuje stalno praćenje ostvarivanja propisanih ciljeva, ishoda i standarda postignuća učenika u toku savladavanja školskog programa.

Ocenjivanje je kontinuirana pedagoška aktivnost kojom se iskazuje odnos prema učenju i znanju, podstiče motivacija za učenje i učenik osposobljava za objektivnu procenu sopstvenih postignuća i postignuća drugih učenika i razvija sistem vrednosti.

Ocenjivanjem se obezbeđuje poštovanje opštih principa sistema obrazovanja i vaspitanja utvrđenih zakonom kojim se uređuju osnove sistema obrazovanja i vaspitanja (u daljem tekstu: Zakon).

Principi ocenjivanja, u smislu ovog pravilnika, jesu:

- 1) objektivnost u ocenjivanju prema utvrđenim kriterijumima;
- 2) relevantnost ocenjivanja;
- 3) korišćenje raznovrsnih tehnika i metoda ocenjivanja;
- 4) pravičnost u ocenjivanju;
- 5) redovnost i blagovremenost u ocenjivanju;
- 6) ocenjivanje bez diskriminacije i izdvajanja po bilo kom osnovu;
- 7) uvažavanje individualnih razlika, potreba, uzrasta, prethodnih postignuća učenika i trenutnih uslova u kojima se ocenjivanje odvija.

Predmet i vrste ocenjivanja učenika

Član 3.

Učenik se ocenjuje iz nastavnog predmeta sa i bez modula (u daljem tekstu: predmet) i vladanja, u skladu sa Zakonom, posebnim zakonom i ovim pravilnikom.

Ocena je opisna i brojčana.

Praćenje razvoja, napredovanja i ostvarenosti postignuća učenika u toku školske godine obavlja se formativnim i sumativnim ocenjivanjem.

Formativno ocenjivanje, u smislu ovog pravilnika, jeste redovno proveravanje postignuća i praćenje vladanja učenika u toku savladavanja školskog programa, sadrži povratnu informaciju i preporuke za dalje napredovanje i, po pravilu, evidentira se u pedagoškoj dokumentaciji nastavnika, u skladu sa ovim pravilnikom.

Sumativno ocenjivanje, u smislu ovog pravilnika, jeste vrednovanje postignuća učenika na kraju programske celine ili za klasifikacioni period iz predmeta i vladanja. Ocene dobijene sumativnim ocenjivanjem su, po pravilu, brojčane i unose se u propisanu evidenciju o obrazovno-vaspitnom radu (u daljem tekstu: dnevnik), a mogu biti unete i u pedagošku dokumentaciju.

Ocena učenika

Član 4.

Ocena predstavlja objektivnu i pouzdanu meru napredovanja i razvoja učenika i pokazatelj je kvaliteta i efikasnosti rada nastavnika i škole u ostvarivanju propisanih ciljeva, ishoda i standarda postignuća.

Ocena je javna i saopštava se učeniku odmah po dobijanju, sa obrazloženjem.

Opisnom ocenom izražava se:

- 1) ostvarenost ciljeva i propisanih, odnosno prilagođenih standarda postignuća u toku savladavanja programa predmeta;
- 2) angažovanje učenika u nastavi;
- 3) napredovanje u odnosu na prethodni period;
- 4) preporuka za dalje napredovanje učenika.

Brojčanom ocenom izražava se:

- 1) stepen ostvarenosti ciljeva i propisanih, odnosno prilagođenih standarda postignuća u toku savladavanja programa predmeta;
- 2) angažovanje učenika u nastavi.

Brojčane ocene su: odličan (5), vrlo dobar (4), dobar (3), dovoljan (2) i nedovoljan (1).

U zavisnosti od predmeta, modula i uzrasta učenika prilikom ocenjivanja iz stava 3. tačka 1) i stava 4. tačka 1) ovog člana, procenjuju se: veštine izražavanja i saopštavanja; razumevanje, primena i vrednovanje naučenih postupaka i procedura; rad sa podacima i rad na različitim vrstama tekstova; umetničko izražavanje; veštine, rukovanje priborom, alatom i tehnologijama i izvođenje radnih zadataka.

Angažovanje učenika obuhvata: odgovoran odnos prema radu, postavljenim zadacima, aktivno učestvovanje u nastavi, saradnju sa drugima i iskazano interesovanje i motivaciju za učenje i napredovanje.

Učeniku se ne može umanjiti ocena iz predmeta zbog odnosa učenika prema vannastavnim aktivnostima ili neprimerenog ponašanja u školi.

Član 5.

Ocenjivanje iz predmeta (muzička kultura, likovna kultura, fizičko vaspitanje i fizičko vaspitanje – izabrani sport) obavlja se polazeći od učenikovih sposobnosti, stepena spretnosti i umešnosti. Ukoliko učenik nema razvijene posebne sposobnosti, prilikom ocenjivanja uzima se u obzir individualno napredovanje u odnosu na sopstvena prethodna postignuća, mogućnosti i angažovanje učenika u nastavnom procesu.

Član 6.

Učenik sa izuzetnim sposobnostima, koji stiče obrazovanje i vaspitanje na prilagođen i obogaćen način primenom individualnog obrazovnog plana, ocenjuje se na osnovu ostvarenosti ciljeva i propisanih standarda postignuća, kao i na osnovu angažovanja.

Član 7.

Učenik kome je usled socijalne uskraćenosti, smetnji u razvoju, invaliditeta, teškoća u učenju i drugih razloga potrebna dodatna podrška u obrazovanju i vaspitanju ocenjuje se na osnovu ostvarenosti ciljeva i standarda postignuća u toku savladavanja individualnog obrazovnog plana.

Učenik iz stava 1. ovog člana koji stiče obrazovanje i vaspitanje bez prilagođenih standarda postignuća ocenjuje se na osnovu njegovog angažovanja i stepena ostvarenosti ciljeva i propisanih standarda postignuća, na način koji uzima u obzir njegove jezičke, motoričke i čulne mogućnosti.

Učenik iz stava 1. ovog člana koji stiče obrazovanje i vaspitanje po prilagođenim standardima postignuća, ocenjuje se na osnovu njegovog angažovanja i stepena ostvarenosti ciljeva i prilagođenih standarda postignuća.

Član 8.

Iz izbornih predmeta propisanih Zakonom, odnosno predmeta verska nastava i građansko vaspitanje učenik se ocenjuje opisno na osnovu ostvarenosti ciljeva, postignuća i angažovanja.

Kriterijumi brojčanog ocenjivanja

Član 9.

Brojčano ocenjivanje uspeha učenika iz predmeta obavlja se na osnovu sledećih kriterijuma:

- 1) učenik koji ostvaruje veoma značajan napredak u savladavanju programa predmeta i u potpunosti samostalno ispunjavanja zahteve koji su utvrđeni na osnovnom i srednjem nivou, kao i većinu zahteva sa naprednog nivoa posebnih standarda postignuća, odnosno zahteva koji su određeni individualnim obrazovnim planom i prilagođenim standardima postignuća, uz veoma visok stepen angažovanja, dobija ocenu odličan (5);

- 2) učenik koji ostvaruje značajan napredak u savladavanju programa predmeta i u potpunosti, samostalno, ispunjavanja zahteve koji su utvrđeni na osnovnom i srednjem nivou, kao i deo zahteva sa naprednog nivoa posebnih standarda postignuća uz manju pomoć nastavnika, odnosno zahteva koji su određeni individualnim obrazovnim planom i prilagođenim standardima postignuća, uz visok stepen angažovanja, dobija ocenu vrlo dobar (4);
- 3) učenik koji ostvaruje napredak u savladavanju programa predmeta i u potpunosti, samostalno ispunjavanja zahteve koji su utvrđeni na osnovnom i veći deo na srednjem nivou posebnih standarda postignuća, odnosno zahteva koji su određeni individualnim obrazovnim planom i prilagođenim standardima postignuća, uz angažovanje učenika, dobija ocenu dobar (3);
- 4) učenik koji ostvaruje minimalan napredak u savladavanju programa predmeta i ispunjavanja uz pomoć nastavnika zahteve koji su utvrđeni u većem delu osnovnog nivoa postignuća, odnosno zahteve koji su određeni individualnim obrazovnim planom i prilagođenim standardima postignuća i angažovanje učenika, dobija ocenu dovoljan (2);
- 5) učenik koji ne ostvaruje minimalan napredak u savladavanju programa predmeta i ni uz pomoć nastavnika ne ispunjavanja zahteve koji su utvrđeni na osnovnom nivou postignuća, dobija ocenu nedovoljan (1).

Učeniku koji stiže obrazovanje i vaspitanje po individualnom obrazovnom planu, a ne ispunjava zahteve po prilagođenim standardima postignuća revidira se individualni obrazovni plan.

Način i postupak ocenjivanja

Član 10.

Na početku školske godine nastavnik procenjuje prethodna postignuća učenika u okviru određene oblasti, predmeta, modula ili teme, koja su od značaja za predmet (u daljem tekstu: inicijalno procenjivanje).

Rezultat inicijalnog procenjivanja ne ocenjuje se i služi za planiranje rada nastavnika i dalje praćenje napredovanja učenika.

Član 11.

Učenik se ocenjuje na osnovu usmene provere postignuća, pismene provere postignuća i praktičnog rada, a u skladu sa programom predmeta.

Učenik se ocenjuje i na osnovu aktivnosti i njegovih rezultata rada, a naročito: izlaganja i predstavljanja (izložba radova, rezultati istraživanja, modeli, crteži, poster, dizajnerska rešenja i dr.), učešća u debati i diskusiji, pisanja eseja, domaćih zadataka, učešća u različitim oblicima grupnog rada, rada na projektima, zbirke odabranih učenikovih produkata rada – portfolija, u skladu sa programom predmeta.

Postignuća učenika iz praktičnog rada, ogleda, laboratorijske i druge vežbe, umetničkog nastupa i sportske aktivnosti ocenjuje se na osnovu primene učenikovog znanja, samostalnosti, pokazanih veština u korišćenju materijala, alata, instrumenata i drugih pomagala u izvođenju zadatka, kao i primene mera zaštite i bezbednosti prema sebi, drugima i okolini, u skladu sa programom predmeta.

Član 12.

Raspored pismenih zadataka i pismenih provera dužih od 15 minuta upisuje se u dnevnik i objavljuje se za svako odeljenje na oglasnoj tabli škole, odnosno na zvaničnoj internet strani škole najkasnije do kraja treće nastavne nedelje u svakom polugodištu.

Rasporedom iz stava 1. ovog člana može da se planira najviše jedna provera u danu, a dve u nastavnoj nedelji.

Raspored iz stava 1. ovog člana i promene rasporeda utvrđuje direktor na predlog odeljenjskog veća.

Nastavnik je dužan da obavesti učenike o nastavnim sadržajima koji će se pismeno proveravati prema rasporedu iz stava 1. ovog člana, najkasnije pet dana pre provere.

Član 13.

Provera postignuća učenika obavlja se na svakom času.

Usmene provere i pismene provere postignuća u trajanju do 15 minuta obavljaju se bez najave, a sprovode se radi utvrđivanja ostvarenosti cilja časa i savladanosti dela realizovanih programskih sadržaja.

Učenik u toku časa može da bude samo jedanput ocenjen za usmenu ili pismenu proveru postignuća.

Ocena iz pismene provere postignuća upisuje se u dnevnik u roku od osam dana od dana provere, u protivnom pismena provera se poništava.

Ocena iz pismene provere postignuća u trajanju do 15 minuta se ne upisuju u dnevnik.

Ako nakon pismene provere postignuća više od polovine učenika jednog odeljenja dobije nedovoljnu ocenu, pismena provera se poništava za učenika koji je dobio nedovoljnu ocenu.

Ocena može biti poništena i učeniku koji nije zadovoljan ocenom.

Pismena provera iz stava 6. ovog člana ponavlja se jedanput i može da bude organizovana na posebnom času.

Nakon poništene pismene provere, a pre organizovanja ponovljene, nastavnik je dužan da održi dopunsku nastavu, odnosno dopunski rad.

Učenik i roditelj ima pravo uvida u pisani rad, kao i pravo na obrazloženje ocene.

Zaključna ocena iz predmeta

Član 14.

U prvom razredu osnovnog obrazovanja i vaspitanja zaključna ocena iz obaveznih, obaveznih izbornih, izbornih i fakultativnih predmeta jeste opisna i utvrđuje se na kraju prvog i drugog polugodišta na osnovu opisnih ocena o razvoju i napredovanju učenika u toku savladavanja programa predmeta.

U ostalim razredima osnovnog obrazovanja i vaspitanja zaključna ocena iz predmeta je brojčana, osim iz izbornih predmeta propisanih Zakonom, odnosno predmeta verska nastava i građansko vaspitanje.

Zaključna ocena iz izbornih predmeta propisanih Zakonom, odnosno predmeta verska nastava i građansko vaspitanje je: ističe se, dobar i zadovoljava.

Učenika od prvog do četvrtog razreda ocenjuje nastavnik koji izvodi nastavu.

Učenika od petog do osmog razreda ocenjuje predmetni nastavnik u toku obrazovno vaspitnog rada, a ocenu na kraju polugodišta utvrđuje odeljenjsko veće na predlog predmetnog nastavnika.

Zaključna ocena na kraju drugog polugodišta utvrđuje se na osnovu svih opisnih i brojčanih ocena u toku obrazovno-vaspitnog rada, uz sagledavanje razvoja, napredovanja i angažovanja učenika.

Učeniku koji ima manje od četiri ocene u toku polugodišta, ne može da se utvrdi zaključna ocena.

Izuzetno od stava 7. ovog člana, ako je nedeljni fond časova predmeta jedan čas, učeniku može da se utvrdi zaključna ocena ako je ocenjen najmanje dva puta u polugodištu.

Učeniku koji redovno pohađa nastavu, a nema propisani broj ocena u polugodištu, nastavnik je obavezan da sprovede ocenjivanje na posebno organizovanom času u toku trajanja polugodišta uz prisustvo odeljenjskog starešine, pedagoga ili psihologa.

Ako predmetni nastavnik, iz bilo kojih razloga, nije u mogućnosti da organizuje čas iz stava 9. ovog člana, škola je dužna da obezbedi odgovarajuću stručnu zamenu.

Odeljenjski starešina je u obavezi da redovno prati ocenjivanje učenika i ukazuje predmetnim nastavnicima na broj propisanih ocena koje učenik treba da ima u polugodištu radi utvrđivanja zaključne ocene.

Kada predmet sadrži module, zaključna ocena se izvodi na osnovu pozitivnih ocena svih modula u okviru predmeta.

Zaključna ocena za uspeh iz predmeta ne može da bude veća od najveće pojedinačne ocene upisane u dnevnik, dobijene bilo kojom tehnikom provere znanja.

Zaključna ocena za uspeh iz predmeta ne može da bude manja od:

- 1) odličan (5), ako je aritmetička sredina svih pojedinačnih ocena najmanje 4,50;
- 2) vrlo dobar (4), ako je aritmetička sredina svih pojedinačnih ocena od 3,50 do 4,49;
- 3) dobar (3), ako je aritmetička sredina svih pojedinačnih ocena od 2,50 do 3,49;
- 4) dovoljan (2), ako je aritmetička sredina svih pojedinačnih ocena od 1,50 do 2,49.

Ako odeljenjsko veće ne prihvati predlog zaključne ocene predmetnog nastavnika, ono utvrđuje novu ocenu glasanjem.

Utvrđena ocena iz stava 15. ovog člana evidentira se u napomeni, a u zapisniku odeljenjskog veća šire se obrazlaže.

Zaključna ocena utvrđena na odeljenjskom veću upisuje se u dnevnik u predviđenu rubriku.

Ocenjivanje vladanja učenika

Član 15.

Vladanje se ocenjuje najmanje dva puta u toku polugodišta.

Vladanje učenika od prvog do petog razreda osnovnog obrazovanja i vaspitanja ocenjuje se opisno u toku i na kraju polugodišta.

Zaključna ocena iz vladanja učenika iz stava 2. ovog člana jeste: primerno, vrlo dobro, dobro, zadovoljavajuće i nezadovoljavajuće, i ne utiče na opšti uspeh učenika.

Vladanje učenika od šestog do osmog razreda osnovnog obrazovanja i vaspitanja ocenjuje se opisno u toku polugodišta.

Ocena iz vladanja iz stava 4. ovog člana na kraju prvog i drugog polugodišta jeste brojčana, i to: primerno (5), vrlo dobro (4), dobro (3), zadovoljavajuće (2) i nezadovoljavajuće (1), i svaka od navedenih ocena utiče na opšti uspeh učenika.

Vladanje odraslih ne ocenjuje se.

Prilikom ocenjivanja vladanja sagledava se ponašanje učenika u celini.

Na ocenu iz vladanja ne utiču ocene iz predmeta.

Ocena iz vladanja smanjuje se zbog izrečene vaspitno-disciplinske mere, a može da se smanji zbog ponašanja za koje je izrečena vaspitna mera.

Ocena iz vladanja popravljiva se na predlog odeljenjskog starešine najkasnije na kraju polugodišta kada učenik pokazuje pozitivne promene u svom ponašanju i prihvata odgovornost za svoje postupke nakon ukazivanja na neprimereno ponašanje ili kroz pojačani vaspitni rad, nakon izrečene vaspitne, odnosno vaspitno-disciplinske mere.

Opisna ocena iz vladanja

Član 16.

Ocena iz vladanja učenika u toku polugodišta izražava se opisom učenikovog odnosa prema obavezama i pravilima ponašanja, naročito ponašanja prema drugim učenicima, zaposlenima i imovini.

Ocena iz stava 1. ovog člana sadrži i vaspitnu preporuku.

Opis odnosa prema obavezama može da se izrazi sa:

- 1) u potpunosti izvršava obaveze u školi;
- 2) uglavnom izvršava obaveze u školi;
- 3) delimično izvršava obaveze u školi;
- 4) uglavnom ne izvršava obaveze;
- 5) ne izvršava obaveze u školi.

Opis ponašanja prema drugim učenicima, zaposlenima i imovini može da se izrazi sa:

- 1) predstavlja primer drugima svojim odnosom prema učenicima, zaposlenima i imovini;
- 2) ima najčešće korektan odnos prema učenicima, zaposlenima i imovini;
- 3) ponekad se neprimereno odnosi prema učenicima, zaposlenima i imovini;
- 4) često ima neprimeren odnos prema učenicima, zaposlenima i imovini;
- 5) najčešće ima neprimeren odnos prema učenicima, zaposlenima i imovini.

Zaključna ocena iz vladanja

Član 17.

Zaključnu ocenu iz vladanja, na predlog odeljenjskog starešine, utvrđuje odeljenjsko veće.

Zaključna ocena iz vladanja utvrđuje se na osnovu ponašanja učenika u celini, imajući pri tom u vidu i angažovanje učenika u aktivnostima izvan nastave, u skladu sa školskim programom (slobodne aktivnosti, učenička zadruga, zaštita životne sredine, zaštita od nasilja, zlostavljanja i zanemariivanja, i programi prevencije drugih oblika rizičnog ponašanja, kulturna aktivnost škole), procenjivanjem njegovog ponašanja i izvršavanja obaveza propisanih zakonom, a naročito na osnovu odnosa prema:

- 1) školskim obavezama;
- 2) drugim učenicima;
- 3) zaposlenima škole i drugih organizacija u kojima se ostvaruje obrazovno-vaspitni rad;
- 4) školskoj imovini, imovini drugih lica ili organizacija u kojima se ostvaruje nastava ili pojedini oblici obrazovno-vaspitnog rada i zaštiti i očuvanju životne sredine.

Ako učenik ima izrečene vaspitne ili vaspitno-disciplinske mere, prilikom utvrđivanja zaključne ocene iz vladanja i njihovi efekti se uzimaju u obzir.

Ocenjivanje na ispitu

Član 18.

Ocena na ispitu utvrđuje se većinom glasova ukupnog broja članova komisije, u skladu sa zakonom.

Opšti uspeh učenika

Član 19.

Na kraju prvog i drugog polugodišta prvog razreda nastavnik daje mišljenje o radu i napredovanju učenika.

Mišljenje o radu i napredovanju učenika sadrži:

- 1) opis stepena ostvarenosti ciljeva i propisanih standarda, odnosno prilagođenih standarda postignuća;

- 2) opšti opis kvaliteta postignuća;
- 3) opis učenikovih mogućnosti i potreba u podizanju nivoa postignuća u pojedinim zadacima u daljem učenju;
- 4) zapažanja o razvoju učenika i preporukama za dalje napredovanje.

Mišljenje o radu i napredovanju učenika unosi se u đачku knjižicu.

Opšti uspeh učenika od drugog do petog razreda utvrđuje se na kraju prvog i drugog polugodišta, odnosno školske godine na osnovu aritmetičke sredine pozitivnih zaključnih brožanih ocena iz obaveznih predmeta i obaveznih izbornih predmeta.

Opšti uspeh učenika od šestog do osmog razreda utvrđuje se na kraju prvog i drugog polugodišta, odnosno školske godine na osnovu aritmetičke sredine pozitivnih zaključnih brožanih ocena iz obaveznih predmeta, obaveznih izbornih predmeta i iz vladanja.

Opšti uspeh ne utvrđuje se učeniku iz st. 4. i 5. ovog člana koji ima nedovoljnu ocenu iz predmeta ili je neocenjen iz predmeta.

Izuzetno, učeniku se može utvrditi uspeh dovoljan (2) ako je ocenjen iz obaveznih predmeta i obaveznih izbornih predmeta ocenom dovoljan (2), a iz vladanja nezadovoljavajuće (1).

Opisna ocena iz predmeta ne utiče na opšti uspeh učenika.

Opšti uspeh se ne utvrđuje ni u slučaju kada je učenik neocenjen iz predmeta koji se ocenjuje opisnom ocenom.

Roditelj je dužan da svojim potpisom potvrdi da je upoznat sa mišljenjem o radu i napredovanju učenika, odnosno uspehom učenika.

Obaveštavanje o ocenjivanju

Član 20.

Na početku školske godine učenici, roditelji, odnosno staratelji se obaveštavaju o kriterijumima, načinu, postupku, dinamici, rasporedu ocenjivanja i doprinosu pojedinačnih ocena zaključnoj oceni.

Odeljenjski starešina je obavezan da blagovremeno, a najmanje četiri puta u toku školske godine, na primeren način obaveštava roditelje o postignućima učenika, napredovanju, motivaciji za učenje i napredovanje, vladanju i drugim pitanjima od značaja za obrazovanje i vaspitanje.

Ako roditelj, odnosno staratelj ne dolazi na roditeljske i individualne sastanke, odeljenjski starešina je dužan da ga blagovremeno u pismenoj formi obavesti o uspehu i ocenama, eventualnim teškoćama i izostancima učenika i posledicama izostajanja učenika.

Evidencija o uspehu učenika

Član 21.

Nastavnik u postupku ocenjivanja prikuplja i beleži podatke o postignućima učenika, procesu učenja, napredovanju i razvoju učenika tokom godine u propisanoj evidenciji i svojoj pedagoškoj dokumentaciji.

Pod pedagoškom dokumentacijom, u smislu ovog pravilnika, smatra se pisana dokumentacija nastavnika koja sadrži: lične podatke o učeniku i njegovim individualnim svojstvima koja su od značaja za postignuća, podatke o proveru postignuća, angažovanju učenika i napredovanju, datim preporukama, ponašanju učenika i druge podatke od značaja za rad sa učenikom i njegovo napredovanje.

Završne odredbe

Član 22.

Danom stupanja na snagu ovog pravilnika prestaje da važi Pravilnik o ocenjivanju učenika u osnovnom obrazovanju i vaspitanju („Službeni glasnik RS”, broj 74/11).

Član 23.

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom glasniku Republike Srbije”, a primenjuje se počev od školske 2013/2014. godine.

Broj 110-00-199/2013-02
U Beogradu, 5. jula 2013. godine
Ministar,
prof. dr **Žarko Obradović**, s.r.